

**በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት**

የሰበር መዝገብ ቁጥር - 247036

ቀን - 24/04/2017 አ.ም

ዳኞች - ሽመክት አሰፋ

እንዳሻው አዳነ

አለማየሁ ሹናራ

ዋዚሞ ዋሲራ

ዘውዲቱ ታደሰ

አመልካች - ሲቀላ ክፍለ ከተማ ማዘጋጃ ቤት - የቀረበ የለም

ተጠሪ - ወ/ሮ አረግዋ ጠብቀው - የቀረበ የለም ከተባለ በኋላ ሽመልስ እንግዳ ቀረቡ

መዝገቡ ለዛሬ የተቀጠረው ለምርመራ ስለሆነ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍርድ

ጉዳዩ የተጀመረው በቀድሞ ደቡብ ብሄረሰቦች ህዝቦች ክልል መንግስት የአርባምንጭ ከተማ መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ሲሆን አመልካች ተከላሽ ተጠሪ ከላሽ በመሆን ተከራክረዋል። የስር ከላሽ በአመልካች ላይ ያቀረቡት ክስ ዝርዝር ይዘቱ በአጭሩ ባለቤታቸው የ ፶ አለቃ እንግዳ ንጉሴ በህይወት በነበረበት ጊዜ በመለያ ቁጥር 207 የሚታወቅ 625 ካሬ ሜትር ስፋት ያለው ይዞታ ከወ/ሮ ተፈሪ ወልደጊዮርጊስ የገዙ መሆኑን በመሬቱ ላይ ግብር እስከ 2007 አ.ም ድረስ የተከፈለ ቢሆንም የይዞታ ባለቤትነት ወደ አመልካች እና ሌሎች ወራሾች ስም እንዲዞርላቸው ያቀረብነው

ማስታወሻ፡ - ይህ የሰበር ችሎት ወሳኔ ሰነድ ለጥናትና ምርምር ሥራ ወይም ለግንዛቤ እንጂ

ለፍርድ አፈጻጸም ዓላማ አያገለግልም!

ጥያቄ ተከላሽ ፍቃደኛ ባለመሆኑ የባለቤትነት ስም ወደ ከላሽ ስም እንዲያዞር እንዲወሰን የሚል ነው።

ተከላሽ ለክሱ የሰጠው መልስ ጉዳዩ በአስተዳደር በኩል ውሳኔ የሚሰጥበት የአስተዳደራዊ ጉዳይ ነው።

ፍርድ ቤት ጉዳዩን የማየት የስረ ነገር ስልጣን የለውም በማለት የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያ እና በአማራጭ መልስ ካቀረቡ በኋላ ፍርድ ቤቱ የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያውን ውድቅ በማድረግ ተከላሽ ስም ለማዞር ይገደዳል ወይስ አይገደድም የሚለውን ጭብጥ በመያዝ መዝገቡን መርምሮ በ27/01/2013 ዓ.ም በዋለው ችሎት ተከላሽ ስም ወደ ከላሽ ለማዞር አይገደድም ብሎ ብይን ሰጥቶ ይህ ብይን እስከ ክልሉ ሰበር ድረስ ቢፀናም የአሁኑ ተጠሪ ለፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት ቅሬታ በማቅረባቸው የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በመዝገብ ቁጥር 206676 በቀን 29/02/2014 አ.ም በዋለው ችሎት የስር ፍርድ ቤቶች ውሳኔን በመሻር የአርባ ምንጭ ከተማ ወረዳ ፍርድ ቤት በብይን የዘጋውን መዝገብ ቁጥር 29573 እንደገና በማንቀሳቀስ የያዘውን የክርክር ጭብጥ ላይ የግራ ቀኙን ማስረጃ አድምጦ መርምሮ የመሰለውን እንዲወስን መዝገቡን መልሶታል።

መዝገቡ ከተመለሰ በኋላ በድጋሚ የአርባ ምንጭ ከተማ መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ለክርክሩ መነሻ የሆነው ይዞታ በአዋጅ ቁጥር 47/67 መሰረት ሙሉ ለሙሉ የተወረሰ ነው ወይስ በከፊል የተወረሰ ነው? በከፊል የተወረሰ ከሆነ የሚችል ያልተወረሰ ቦታ ስንት ካሬ ሜትር እና ስንት ክፍል ቤት ነው? ያልተወረሰ እና በሚችል ስም ያለው ቦታ በአመልካች ወ/ሮ አረን ጠብቀው ስም ሊዞር ይገባል ወይስ አይገባም የሚለውን ጭብጥ በመያዝ የምስክሮች ቃል ሰምቷል። የከላሽ ምስክሮች ለክርክሩ መነሻ የሆነው ይዞታው ስፋት 625 ካሬ ሜትር መሆኑን ይዞታው በሚችል አለቃ እንግዳ ንጉሴ ስም የነበረ መሆኑን አሁን በባለቤታቸው እጅ ያለው መሆኑን ተከላሽ ወደ ከላሽ ስም ለማዞር ፍቃደኛ ያለመሆኑን የከላሽ ቤት ቀበሌ ያልወረሰው መሆኑን በግቢ ውስጥ የቀበሌ ቤት ያለመሆኑን ተከላሽ የቀበሌ ቤት እያለ የይዞታ ማረጋገጫ አልሰጥም መላቱን በ1970 ዓ.ም ቀበሌው ትርፍ ቤት ነውሁለት ለሌላ ሰው ማከራየቱን ቀበሌ በትርፍ ቤትነት ይዘው ያስገቡት ሁኔታ ቤት የተከራየው ሰው አፍርሶ ለማሰራት ሲል ቀበሌው መከልከሉን አንዱ ውስጥ የቀበሌ ተከራይ መኖሯቸውን ዋናው ቤት ውስጥ ከላሽና ቤተሰቦች መኖሯቸውን ሰርቪስ ቤት ጋር ያለበት የፈረሰ ቤትና አንድ ክፍል የተከራየበት ሰው መኖሩን ከላሽ የያዘችበት ቤት ቀበሌ ለይቶ የሰጠው ነገር ስለሌለ መንግስት ግብር አንቀበልም ያሉበት በዚህ ምክንያት ነው በማለት የምስክርነት ቃላቸውን ሰጥተዋል።

የተከላሽ ምስክሮች ያልቀረቡ ስለሆነ ማስረጃ የማሰማት መብታቸው ታልፏል። የችሎቱ ዳኛ እስከ ቦታው ድረስ በመሄድ አጣርቷል። ዳኛው እስከ ቦታው ድረስ ሄደው ያጣራው ውጤት በቦታው የከላሽ ቤት እና መንግስት ቤት መኖሩን አረጋግጧል። የማዘጋጃ ቤት ባለሞያ ቀበሌ የሚያስተዳድረውና ከላሽ የሚያስተዳድሩት ስንት ካሬ ሜትር እንደሆነ ለክቶ ውጤቱን እንዲገልፅ ባዘዘው መሰረት ባለሞያ ለክቶ ሪፖርት ለፍርድ ቤት አቅርቧል። በሪፖርቱ ላይ ከላሽና ተከላሽ አስተያየት እንዲሰጡበት ተደርጓል።

ከላሽ የሰጡት አስተያየት የቀበሌ ቤት የፈረሰ በመሆኑ ክፍት ቦታ የቀበሌ ነው ሊባል አይገባም የቀበሌ ነው ቢባል እንኳን ቤቱ የተሰራበት ቦታ ብቻ 100.4 ካሬ ሜትር ብቻ የቀበሌ ነው ተብሎ ከ 658 ውስጥ ተቀንሶ ቀሪ ይዞታ በከላሽ ስም ተመዝግቦ የይዞታ ማረጋገጫ እንዲሰጠኝ በማለት ጠይቀዋል። የግራ ቀኙ የሰውና የሰነድ ማስረጃ ቃል ፍርድ ቤቱ በመመርመር በአከራካሪው ይዞታ ውስጥ ሁለት ክፍል የመንግስት ቤት መኖሩና መንግስት እያከራየ ኪራይ የሚሰበስብበት ቤት የውርስ ቤት መኖሩ ስለተረጋገጠ በከፊል የተወረሱ ቤቶች መኖራቸው ተረጋግጧል። በሚች ስም ያለው ያልተወረሰ ይዞታ መጠን በተመለከተ በወቅቱ አንድ ክፍል ቤት ለከላሽና ለቤተሰቦች እንደተተወ ሁለት ክፍል ቤት ተወርሶ ቀበሌ እያስተዳደረው የነበረ መሆኑን የቀበሌ ሁለት ክፍል ውስጥ አንድ ክፍል በእርጅና ምክንያት መፍረሱ ተረጋግጧል።

የቀበሌ ቤት ያረፈበት ቦታ ስፋቱ 108 ካሬ ሜትር መሆኑ በባለሞያ ልኬት የተረጋገጠ ስለሆነ 108 ካሬ ሜትር ተቀንሶ ቀሪ ይዞታ በከላሽ ስም የይዞታ ማረጋገጫ ሊሰጥ ይገባል በማለት ወስኗል።

በዚህ ውሳኔ ላይ አመልካች ቅር በመሰኘት ይግባኝ ቅሬታ ለጋሞ ዞን ከፍተኛ ፍርድ ቤት ቢያቀርቡም ፍርድ ቤቱ ይግባኝ ቅሬታቸውን ባለመቀበል መዝገቡን ዘግቶታል። በመቀጠል አመልካች ሰበር ቅሬታቸውን ለክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት ቢያቀርቡም መሰረታዊ የህግ ስህተት አልተገኘም በማለት ዘግቶታል።

የአሁን ሰበር ቅሬታ የቀረበው ይህን የስር ፍርድ ቤቶችን ውሳኔ ለማስለወጥ ነው። የሰበር ቅሬታ ይዘቱ በአጭሩ በሚች ስም የተመዘገበ ቤትና ይዞታ ያለመኖሩ እየታወቀ በጉዳዩ ላይ ስልጣን ሳይኖር በአዋጅ ቁጥር 47/67 መሰረት ትርፍ ቤትና ይዞታ ተወርሶ እያለ ቤቱን ብቻ መወሰናቸው በከፊል የተወረሰ የመንግስት ቤት ካለ የስም ዝውውር ሊደርግ ይገባል አይገባም የሚለው በአግባቡ ሳይመረመር ከ 656 ካሬ ሜትር ውስጥ 550 ካሬ ሜትር በተጠሪ ስም እንዲዞር መወሰኑ መሰረታዊ የህግ ስህተት ነው።

ለክርክሩ መነሻ የሆነው ቤትና ይዞታ በአዋጅ ቁጥር 47/67 መሰረት መውረሱ በማስረጃ ተረጋግጦ እያለ ካሉት ሶስት ዳጃዎች ቤት ሁለት ደጃፍ ትርፍ ቤትንና መሬትን መወሰን ሲገባው ቤቱን ብቻ መወሰኑ መሰረታዊ የህግ ስህተት ነው። በአዋጅ ቁጥር 47/67 መሰረት ትርፍ ቤት እና መሬት የተወረሰ መሆኑ በማስረጃ ከተረጋገጠ ትርፍ የሆነውን ቤትና ይዞታ እንዲለካ ማዘዝ ሲገባው ከአዋጅ ቁጥር 47/67 መንፈስ ውጪ የመንግስት ቤት ብቻ ያለውን እንዲለካ ማዘዙ መሰረታዊ የህግ ስህተት ነው።

የተጠሪ የዳኝነት ጥያቄ በሟች ፯ አለቃ እንግዳ ንጉሴ ስም ተመዝግቦ ያለው ቤት በስሜ እንዲዞር የሚል ሆኖ እያለ የስር ፍርድ ቤቶች በተጠሪ ባለቤት ስም መኖር አለመኖር በማስረጃ አረጋግጦ መወሰን ሲገባው ያልተጠየቀ ዳኝነት ካርታ ተሰርቶ እንዲሰጥ መወሰኑ መሰረታዊ የህግ ስህተት ነው። በአዋጅ ቁጥር 47/67 መሰረት የተወረሰ የመንግስት ቤት በስም ዝውውር ሽፋን ይመለስልኝ ጥያቄ ለፍርድ ቤት ሳይሆን ለፕራይቪታይዜሽን ኤጀንሲ የሚቀርብ ጉዳይ ስለሆነ ፍርድ ቤቱ ጉዳዩን አይቶ ለመወሰን የስረ ነገር ስልጣን ሳይኖረው የውሰነ በመሆኑ ስህተት ነው።

ለክርክሩ መነሻ የሆነው ይዞታና ቤት በሟች ፯ እንግዳ ንጉሴ ስም ያልተመዘገበ በመሆኑ አሁን በተጠሪ ስም እንዲመዘገብ መወሰኑ ስህተት ነው። ተጠሪ ስም ዝውውር ይደረግልኝ ጥያቄ አቅርበው የስር ፍርድ ቤት ካርታ ተሰርቶ እንዲሰጥ የሰጠው ውሳኔ ያልተጠየቀ ዳኝነት ስለሆነ መሰረታዊ የሆነ የህግ ስህተት የተፈፀመበት ስለሆነ ተሸሮ እንዲወሰን የሚል ነው።

ይህ ችሎት የክልሉ ፍርድ ቤቶች አመልካች የመለያ ቁጥር 207 ካሬ ሜትር ከሆነው 658.6 ካሬ ሜትር ላይ ካሉት ሶስት ክፍል ቤቶች ውስጥ አንድ ክፍል ቤት በ 550 ካሬ ሜትር ጋር በአዋጅ ቁጥር 47/67 ያልተወረሰ የተጠሪ አውራሽ ቤት ስለሆነ አመልካች ወደ ተጠሪ ስም አዛውሮ እንዲመዘግብ ሲወስን የተወረሱ ሁለት ክፍል ቤቶች ናቸው ለተባሉ ሁለት ክፍል ቤቶች በተነፃፀሪ ሊደርሰው የሚገባ የመሬት ስፋት በአግባቡ ተጣርቶ የተወሰነ ነው ወይ? የሚለውን አከራካሪ ፍሬ ነገር በማስረጃ አረጋግጦ ከመወሰን የክርክር አመራር አኳያ በፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በሰበር መዝገብ ቁጥር 232290 (ያልታተመ)፣ 22603 (በቅፅ 6) እና 105956 (ቅፅ 20) ላይ ከተሰጠው የህግ ትርጉም አንፃር በአዋጅ ቁጥር 47/67 አንቀፅ 2(3)(ሀ) እና (4) እና አንቀፅ 5(1) አተገባበር አንፃር እንዲሁም መንግስት በአዋጅ የወረሰውን መኖሪያ ቤት በመኖሪያ ቤትነት ለመገልገል ከሚያስፈልገው የመሬት ይዞታ ላይ የሚኖረውን የንብረት መብት የህገ መንግስቱ አንቀፅ 40 መሰረት በማድረግ ተጠሪ የሚያቀርቡት ክርክር ተሰምቶ ለመወሰን በአዋጅ ቁጥር 1234/2013 አንቀፅ 2(4)(ሀ) እና (ሸ) እና 10(1)(ሐ) እና (መ) እንዲሁም በሰበር ስነ ስርዓት

መመሪያ ቁጥር 17/2015 አንቀፅ 7(3) ስር በተደነገገው መሰረት ተጠሪ መልስ እንዲሰጥ በመታዘዙ ምክንያት ተጠሪ በ 21/08/2016 አ.ም 04 ገፅ አቅርበው ከመዝገቡ ጋር ተያይዟል፡፡

ይዘቱ በአጭሩ የቦታ መለያ ቁጥር 207 ስፋቱ 625 ካሬ ሜትር በባለቤቱ የ፶ አለቃ እንግዳ ንጉሴ ስም ተመዝግቦ የሚገኝ ስለመሆኑ ከ 1965 አ.ም እስከ 2007 አ.ም ድረስ የቦታ፣ የቤት ጣሪያና ግድግዳ ግብር በባለቤቱ ስም የሚከፈል ስለመሆኑ የግብር ካርኒዎች በማስረጃነት የቀረበ መሆኑን፣ ለክርክሩ መነሻ የሆነው ይዘታ ላይ ሁለት ክፍል የአመልካች ያለ ቢሆንም አንድ ክፍል ቤት በእርጅና ምክንያት ፈርሶ አንድ ክፍል ቤት ብቻ የቀረ በመሆኑ የቀረውና የፈረሰው ቤት እኩል ስፋት ስላላቸው ያልፈረሰው ቤት ተለክቶ 54 ካሬ ሜትር በመሆኑ ሁለቱ ተመሳሳይ ስፋት ስላላቸው 108 ካሬ ሜትር መሆኑ በባለሙያ ተረጋግጦ በቀረበው ሪፖርት መሰረት ስር ፍርድ ቤት በ550.6 ካሬ ሜትር ይዘታ ላይ ስም በተጠሪ ስም እንዲዛወር መወሰኑ በአግባቡ መሆኑን፣ በአመልካች የተወረሰ ሁለት ክፍል ቤቶች ያረፉበት ይዘታ መጠንና በተጠሪ እጅ የሚገኝ የመኖሪያ ቤትና የሰርቪስ ቤቶች ያሉበት ይዘታ መጠኑ ምን ያህል እንደሆነ የመንግስት ተቋም የሆነው የከተማ ማዘጋጃ ቤት ባለሙያዎች ለክተው አጣርተው ባቀረቡት ሪፖርት መሰረት የተሰጠ ውሳኔ ስለሆነ የተፈፀመ መሰረታዊ የህግ ስህተት የለም ተብሎ የስር ፍርድ ቤት ውሳኔ እንዲፀናልኝ የሚል ነው፡፡

አመልካች በ 02/09/2016 ዓ.ም በ 02 ገፅ የመልስ መልሳቸውን የሰበር ቅሬታቸውን በማጠናከር አቅርበው ከመዝገቡ ጋር ተያይዟል፡፡

የጉዳዩ አመጣጥ አጠር አጠር ባለመልኩ ከላይ በተዘረዘረው መሰረት በመጠቃለሉ እኛም ለሰበር ቅሬታ መነሻ የሆነውን ፍርድ፣ በግራ ቀኙ በኩል የቀረበውን ክርክር እንዲሁም ይህ ሰበር ችሎት በማስቀረቢያነት ከያዘው ጭብጥ አንፃር በአመልካች በኩል የተወረሰው ቤቶች ሁለት ክፍል ሲሆኑ በተጠሪ እጅ የሚገኝ ያልተወረሰ ቤት አንድ ክፍል ሆኖ እያለ አመልካች ለተጠሪ ስፋቱ 625 ካሬ ሜትር ውስጥ 108 ካሬ ሜትር ቀንሶ በቀረው ላይ ለተጠሪ የይዘታ ማረጋገጫ እንዲሰጥ ስም ዝውውርም ወደ ተጠሪ እንዲያዞር ሲል የወሰነበት አግባብ ከሰበር መዝገብ ቁጥር 232290፣ 22603 እና 105956 አንፃር አግባብነት ካላቸው የህግ ድንጋጌዎች ጋር በማገናዘብ እንደሚከተለው መርምረናል፡፡

መርምረን እንደተረዳነው ከሆነ የተጠሪ የዳኝነት ጥያቄ በባለቤቱ ስም የሚታወቅ ቤት ባለቤቱ ስለሞተ የይዘታ ባለቤትነት ስም ወደ እኔ እንዲያዞር ተብሎ እንዲወሰን የሚል ነው፡፡ አመልካች ይዘታውና ቤቱ በአዋጅ ቁጥር 47/67 መሰረት ትርፍ ቤትና ቦታ ተብሎ የተወረሰ ስለሆነ ወደ ተጠሪ ስም ሊዞር አይችልም በማለት ተከራክሯል፡፡ የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ

ማስታወሻ፡ - ይህ የ ሰበር ችሎት ውሳኔ ሰነድ ለ ጥናትና ምርምር ሥራ ወይም ለ ግንዛቤ እንጂ

ችሎት በሰጠው ውሳኔ መሰረት የስር ወረዳ ፍርድ ቤት መዝገቡን አንቀሳቅሶ ለክርክሩ መነሻ የሆነው ቤት በአዋጅ ቁጥር 47/67 መሰረት የተወረሰ ቤት አለ ወይ? ካለ ስንት ክፍል ነው? ስንት ካሬ ሜትር ነው የሚለውን ጭብጥ በመያዝ ማስረጃ ሰምቶ የተወረሰው ቤት መኖሩን የችሎቱ ዳኛ እስከ ቦታው ድረስ ወርዶ አጣርተው ሁለት ክፍል ቤት መንግስት ወርሶ እያስተዳደረ መሆኑን አንዱ ክፍል ቤት በእርጅና ምክንያት መፍረሱን አንዱ ክፍል ቤት ያልፈረሰና መንግስት እያከራየ ከኪራይ ገቢ እየገኘ ያለመሆኑ የፈረሰውና ያስፈረሰው ቤት ስፋቱ እኩል በመሆኑ እያንዳንዱ ቤት ስፋቱ 54 ካሬ ሜትር መሆኑ ሁለት ክፍል ቤት ስፋቱ 108 ካሬ ሜትር መሆኑን በማረጋገጥ ከባለሞያ መግለጫ ከቀረበ በኋላ የስር ፍርድ ቤት በመንግስት የተወረሰው ሁለት ክፍል ቤት በመሆኑ ያልተወረሰው በከላሽ እጅ ያለው ቤት አንድ ክፍል ቤት መሆኑን የሁለት ክፍል ቤት ስፋት 108 ካሬ ሜትር በመሆኑ 105 ካሬ ሜትር ከተቀነሰ በኋላ ቀሪ ይዞታ ላይ ለተጠሪ ስም ዝውውር እንዲፈፀም ሲል ወስኖ ይህ ውሳኔ እስከ ክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት ድረስ ፀንቷል።

የአመልካች ዋነኛው ቅሬታ የተወረሰው ትርፍ ቤት እና ቦታ ሆኖ እያለ የቤቱ ስፋት ብቻ ተለክቶ መወቀሱን መሰረታዊ የህግ ስህተት ነው በማለት ይከራከራል። በአዋጅ ቁጥር 47/67 መሰረት የተወረሰው ትርፍ ቤት እና ይዞታ መሆኑ አከራካሪ አይደለም። በስር ፍርድ ቤት የታዘዘው የማዘጋጃ ቤት ባለሞያ የለካው ቤትና ቦታ ሳይሆን ሁለት ክፍል ቤቶች ያረፉበት ቦታ ስፋት ብቻ መሆኑን መዝገቡ ያስረዳል። አንድ መኖሪያ ቤት በከተማ እስታንዳርድ መሰረት መውጫና መግቢያ ቦታ ያለው ማዕድ ቤት ሽንት ቤት መስሪያ ቦታ ያለው መሆኑ የሚታወቅ ነው። ተጠሪ የያዙት አንድ ክፍል ቤትም በተመሳሳይ ሁኔታ መውጫና መግቢያ ሽንት ቤት እና ማዕድ ቤት የሚሰራበት ቦታ ያለው ሊሆን ይገባል። ከዚህ አንፃር በአመልካች ስም የሚታወቀው ሁለት ክፍል ቤት ጋር ያለው ቦታ ስፋት እና በተጠሪ ስም ያለው አንድ ክፍል ቤት ጋር ያለው የቦታ ስፋት ተለክቶ ሊታወቅ ይገባል።

በስር ፍርድ ቤት በባለሞያ የተለካው የአመልካች ሁለት ክፍል ቤት ብቻ ነው እንጂ የቦታ ስፋት ምን ያህል እንደሆነ አልተረጋገጠም። ትክክለኛ አሰራር ሊሆን የሚችለው የአመልካች እና የተጠሪ ቤትና ይዞታ ስፋት በሙሉ መለካት አለበት። በስር ፍርድ ቤት የተረጋገጠው የአመልካች ቤት የተሰራበት ቦታ ብቻ ነው። መውጫና መግቢያ በር እና የማዕድ ቤት እና ሽንት ቤት ያረፈበት ቦታ ስፋቱ ስንት እንደሆነ አልተረጋገጠም። የተጠሪ ቤትና ከቤት ጋር መግቢያና መውጫ እና ማዕድ ቤትና ሽንት ቤት ያረፈበት ቦታ ስፋት ስንት እንደሆነ አልተረጋገጠም።

በአጠቃላይ የአመልካች ሁለት ክፍል ቤት ጋር በተያያዘ ያለው የመውጫና መግቢያ በር ቦታ እና ከጓሮ በኩል ለማዕድ ቤትና ሽንት ቤት መስሪያ ቦታ ያለው ስፋት እንዲሁም የተጠሪ አንድ ክፍል ቤት ጋር በተያያዘ መግቢያና መውጫ በር ያለው ቦታ ስፋት እና ማዕድ ቤት እና ሽንት ቤት ያረፈበት ቦታ ስፋት ተለክቶ ሊታወቅ ይገባል።

ከላይ በተዘረዘረው መሰረት በባለሞያ ቤትና ቦታው ተለክቶ ተለይቶ መወሰን ሲገባ የስር ፍርድ ቤት የአመልካች ሁለት ክፍል ቤቶች ያረፉበት ቦታ ብቻ መለካቱ መውጫና መግቢያ በር እና ማዕድ ቤትና ሽንት ቤት መስሪያ ቦታ እንዲያጣ የሚያደርግ ስለሆነ ተገቢ ሆኖ አላገኘውም።

ሲጠቃለል ለክርክሩ መነሻ የሆነው ቤት የተጠሪ ባለቤታቸው ቤት ቢሆንም ትርፍ ቤትና ቦታ ነው ተብሎ በአዋጅ ቁጥር 47/67 መሰረት ሁለት ክፍል ቤትና ቦታ የተወረሰ መሆኑ በስር ፍርድ ቤት የተረጋገጠ ፍሬ ነገር ጉዳይ ስለሆነ ሁለት ክፍል ቤት እና የቦታ ስፋት ምን ያህል እንደሆነ በባለሞያ ልኬቱ ያልተረጋገጠ በመሆኑ የአመልካችና ተጠሪዎች ቤት እና ቦታ ተለክቶ ተለይቶ ሊወሰን የሚገባ በመሆኑ በገለልተኛ ባለሞያ የግራ ቀኙ ወገኖች ቤት እና ቦታ መጠኑ ተለክቶ ከታወቀ በኋላ የተጠሪ ቤትና ይዞታ መጠኑ ተለይቶ ከሚችሉ ባለቤታቸው ስም ወደ ተጠሪ ስም ሊዛወር ይገባል።

በመሆኑም የስር ፍርድ ቤት የግራ ቀኙ ቤትና ይዞታ ስፋቱ ምን ያህል እንደሆነ በባለሞያ ሳይለካ የአመልካች ቤት ስፋት ብቻ በመለካት ሌላው ቦታ በሙሉ ለተጠሪ ይገባል ብሎ መወሰኑ በአዋጅ ቁጥር 1234/2013 አንቀፅ 2(4)(ሀ) እና (ሸ) እና 10(1)(ሐ) እና (መ) እንዲሁም የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በመዝገብ ቁጥር 232290፣ 22603 ቅፅ 6 እና 105956 ቅፅ 20 መሰረት መሰረታዊ የሆነ የህግ ስህተት የተፈፀመበት በመሆኑ ተከታዩ ውሳኔ ተሰጥቷል።

ውሳኔ

1. በደቡብ ብሄር ብሄረሰቦች ክልል የአርባ ምንጭ ከተማ መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 29573በቀን 14/06/2015 አ.ም የሰጠው ፍርድ፣ የጋሞ ዞን ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 116739 በቀን 25/07/2015 አ.ም የሰጠው ትዕዛዝ እና የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በመዝገብ ቁጥር 46916 በቀን 19/08/2015 አ.ም የሰጠው ትዕዛዝ መሰረታዊ የሆነ የህግ ስህተት የተፈፀመበት በመሆኑ በፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰበር ስነ ስርአት መመሪያ ቁጥር 17/2015 አንቀፅ 9(1)(ለ) መሰረት ተሸሯል።

2. የአርባ ምንጭ ከተማ መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የተዘጋውን መዝገብ ቁጥር 29573 የሆነውን መዝገብ በማንቀሳቀስ የአመልካች ሁለት ክፍል ቤቶች ጋር ያለው መግቢያና መውጫ በር እና የማዕድ ቤትና ሽንት ቤት ያለው ቦታ ስፋት በተመሳሳይ ሁኔታ የተጠሪ አንድ ክፍል ቤት ጋር በተያያዘ ያለው መግቢያና መውጫ በር እና የማዕድ ቤትና ሽንት ቤት ያለው ቦታ ስፋት በገለልተኛ ባለሞያ ተለክቶ ከታወቀ በኋላ ተገቢው ውሳኔ እንዲሰጥበት በሰበር ስነ ስርአት መመሪያ ቁጥር 17/2015 አንቀፅ 9(2) መሰረት መልሰናል።
3. በውሳኔው መሰረት እንዲፈፀም የውሳኔው ግልባጭ ለሰር ፍርድ ቤት ይተላለፍ።
4. በዚህ ችሎት የወጣውን ወጪና ኪሳራ ግራ ቀኙ የየራሳቸውን ይቻሉ።
5. በዚህ መዝገብ ላይ የተሰጠ እግድ ካለ ተነስቷል።

ትዕዛዝ

- መዝገቡ ተዘግቷል ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

መ/0

